

[Bjørner.]

og, set på lang sigt, også til skade for den erhvervsfrihed, som de selv burde være med til at opretholde. Derfor forekommer det mig, at skal man undersøge truste og monopoler, kan man ikke komme udenom at undersøge, hvilke virkninger, hvilken indflydelse vor lovgivning eller mangel på lovgivning på mange andre områder har i henseende til, at folk rotter sig sammen mod erhvervsfriheden.

Den ærede ordfører for socialdemokratiet (Poul Hansen [Grenaa]) nævnte et eksempel som kalktrusten. Ja, vi har noget, der hedder jordmonopol her i landet, og det er vel nok først og fremmest i kraft af dette, at et monopol netop på dette område kan opstå. Vi har gennem vor toldbeskyttelseslovgivning ligefrem opfordret industrien, den toldbeskyttede del af den, til at finde sammen i aftaler. Vi har, som jeg nævnte, gennem vor prislovgivning og gennem vor restriktionslovgivning tvunget mange andre af erhvervslivets folk ind i et samarbejde, der meget nemt udvikler sig til angreb på erhvervsfriheden.

Det forekommer mig, at stk. 3 i § 1 ikke kan blive stående, som det er formet, og jeg håber, der i udvalget bliver lejlighed til at få det ændret. Det gælder efter min mening først og fremmest om at bekæmpe monopolerne, at afskaffe alle de foranstaltninger fra samfundets side, der opfordrer erhvervsdrivende til monopol-dannelse og trustdannelse. Det er efter min mening ikke nok at undersøge, hvor meget Jeppe drikker, og om man kan give ham en afvænningskur; man bør også undersøge, hvorfor han drikker, hvor incitamentet til trust- og monopoldannelser ligger.

Jeg skal iøvrigt ikke forlænge denne debat, men kunne blot ønske at sige et par ord om den oplysningspligt, som trustkommissionen ifølge § 4 skal have bemyndigelse til at pålægge erhvervsvirksomheder. Jeg tror, det er et spørgsmål, man også må drøfte indgående i et udvalg. Det er ret betænkeligt, forekommer det mig, at give en bemyndigelse af denne art. Det normale bør selvfølgelig være, at folk ikke skal rykke ud med oplysninger om deres privatliv eller deres forretningsanliggender undtagen i tilfælde, hvor der normalt ville kræves en retskendelse. Det er meget betænkeligt at give den slags bemyndigelser fra sig, for vi ved ikke, hvor langt man vil gå i fortolkningen af disse forskellige bestemmelser i lovforslaget om, hvem der er pligtige at fremkomme med oplysninger. Man kan jo,

hvis man ønsker det, sådan som det er formet her, så at sige af et hvilket som helst firma eller selskab kræve alle de oplysninger, man ønsker. Selv om det pågældende firma måske arbejder i absolut fri konkurrence — såvidt det da er muligt —, kan man sige, at det har en sådan størrelse, stor eller lille, hvad man nu vil, at det har en indflydelse på næringslivet. Nu må man jo ikke forveksle en stor forretning med en trust, og det er der vist nogen tilbøjelighed til.

Det forekommer mig, at man må prøve at give nøjere regler for, hvad kommissionen kan kræve, når den henvender sig til borgerne, og hvad borgerne er pligtige at give af oplysninger. Man må naturligvis give sådanne rammer, at alt det, man virkelig vil undersøge i forbindelse med bekæmpelse af truste og monopoler, skal kunne skaffes oplyst — det er der ikke nogen, der har noget imod.

Samtidig vil jeg nævne — det er et problem, som også en tidligere taler har været inde på —, at efter min mening bør løn- og arbejdsforhold ikke undtages i dette lovforslag. Truste og monopoler er store fjender af erhvervsfriheden, men man kan ikke komme bort fra, at den magt, som arbejdsgiverforeninger og fagforeninger har, har en sekundær trustagtig karakter, særlig ved gennem sammenrotning, kan man sige, at lamme det øvrige samfund. Disse foreninger er ikke væsensforskellige fra monopoler af andre arter, og jeg mener som sagt ikke, man bør undtage dem i dette lovforslag.

Jeg skal slutte, som jeg begyndte, med at udtrykke min glæde over, at dette lovforslag er fremkommet, og jeg håber, at vi i det kommende udvalg kan nå frem til et lovforslag af en sådan karakter, at trustkommissionen vil kunne gennemføre det for samfundet meget vigtige arbejde, det for erhvervsfriheden og frikonkurrencen meget vigtige, at vi kan få skåret alle indgrebene, alle overgrebene overfor frikonkurrencen bort.

Anker Lau: For os, der betragter folkets næringsret og den almindelige erhvervsfrihed som et grundlæggende princip for et demokratisk samfund, er der grund til at nære bekymring over den udvikling, der i den senere tid har fundet sted i retning af monopolisme og økonomisk koncentration. Det er jo almindelig anerkendt, at denne udvikling i særlig grad har fundet sted indenfor det, man måske kunne kalde restriktionernes tidsalder, fra 1932. Det har altid stået mig helt klart, at hvis det skal være muligt at nå frem til frigørelse for